

D E C I Z I E

12 noiembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,

judecătorul

Judecătorii

Iulia Sîrcu

Tamara Chișca-Doneva, Ion Druță,

Iuliana Oprea, Valentina Clevadî

examinînd chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției și Șveț Andrei, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Șveț Andrei împotriva Ministerului Justiției privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 iunie 2014 prin care s-a admis apelul declarat de Șveț Andrei, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 octombrie 2013 și s-a emis o nouă hotărîre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă

La 01 februarie 2013 Șveț Andrei s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 04.08.2002 a devenit victima unui accident rutier, pe faptul dat la 19.08.2002 fiind pornită urmărirea penală în privința șoferului Bălănuță Iurie, posesorul automobilului implicat în accidentul rutier.

La 02.04.2009 a depus la Judecătoria Basarabeasca cerere de chemare în judecată împotriva lui Bălănuță Iurie cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cauzat în urma accidentului rutier.

Prin hotărîrea Judecătoriei Basarabeasca din 22.10.2009 acțiunea lui a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21.04.2010 a fost admis apelul declarat, casată hotărîrea Judecătoriei Basarabeasca din 22.10.2009 și restituită pricina spre rejudecare în instanța de fond.

Prin hotărîrea Judecătoriei Basarabeasca din 04.11.2010 acțiunea a fost respinsă.

Indică că, împotriva hotărîrii primei instanțe a declarat apel, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23.11.2011 apelul declarat a fost respins și menținută hotărîrea primei instanțe.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel a contestat-o cu recurs.

Astfel, indică că prin decizia Curții Supreme de Justiție din 21 iunie 2012 recursul declarat a fost considerat inadmisibil.

La 26.07.2013 reclamantul a completat temeiurile acțiunii, invocînd că în cadrul procesului penal pornit la 19.08.2002 de către organul de urmărire penală a fost recunoscut în calitate de parte vătămată.

Avînd prejudicii materiale și morale, a formulat în acest sens o cerere de reparare a prejudiciului moral în cuantum de 300 000 lei și material de 30 000 lei.

Menționează că procedurile în cauza penală au durat din 19.08.2002 pînă la 25.04.2006, în cadrul căroră nu au fost examinate și soluționate pretențiile înaintate de partea vătămată.

Susține că perioada de timp de 6 ani, 11 luni și 5 zile, în care au derulat procedurile judiciare, contravine garanției de judecare în termen rezonabil a cauzei conferită de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale oricărui justițiabil.

Solicită reclamantul, constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a pretențiilor civile înaintate instanțelor judecătorești, cu încasarea din contul statului a prejudiciului material în mărime de 800 lei și prejudiciul moral în cuantum de 100 000 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 octombrie 2013 acțiunea a fost respinsă.

Împotriva hotărîrii primei instanțe, Șveț Andrei a declarat apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 iunie 2014 s-a admis apelul declarat de Șveț Andrei, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 octombrie 2013 și s-a emis o nouă hotărîre prin care acțiunea a fost admisă parțial, fiind constatată încălcarea dreptului lui Șveț Andrei la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Șveț Andrei a sumei de 7000 lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

La 11 august 2014 Ministerul Justiției a declarat recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie respinsă ca tardivă.

În susținerea recursului s-a invocat încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Susține recurentul că instanțele de judecată au aplicat greșit normele de drept procesual privind respectarea termenelor de prescripție la examinarea acțiunilor privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, fiind astfel încălcat principiul securității raporturilor juridice.

De asemenea menționează că la calcularea termenului rezonabil de judecare a cauzei, instanța de apel urma să excludă perioada de timp de examinare a cauzei penale, din considerentele că pentru acea perioadă de timp nu sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 87 din 21.04.2011.

La 18 august 2014 cerere de recurs a declarat și Șveț Andrei, solicitând admiterea recursului, cu modificarea deciziei instanței de apel prin încasarea integrală a prejudiciului moral în cuantum de 100 000 lei.

În susținerea recursului s-a invocat ilegalitatea și netemeinicia hotărârilor contestate prin faptul că au fost emise cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Consideră recurentul că instanța de apel la emiterea deciziei urma să aplice jurisprudența obligatorie emisă de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauzele privind procedurile de indemnizare a victimelor unor accidente de circulație în care a fost constatată încălcarea art. 6§1 al Convenției în privința duratei procedurilor judiciare, a dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil.

Verificând în limitele invocate în recurs legalitatea hotărârii atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră, că recursul declarat de Șveț Andrei urmează a fi respins, iar recursul Ministerului Justiției urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind depusă cu expirarea termenului de prescripție, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Din materialele cauzei s-a constatat că la 01 februarie 2013 Șveț Andrei s-a adresat cu prezenta cerere de chemare în judecată solicitând constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile. Ulterior, prin cererea din 26.07.2013 solicitând constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a pretenției civile din cadrul dosarului penal.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicie acțiunii formulate de Șveț Andrei împotriva Ministerului Justiției privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral.

Judecând apelul declarat de Șveț Andrei, Curtea de Apel Chișinău a casat hotărîrea primei instanțe și a emis o nouă hotărîre prin care a admis parțial acțiunea, fiind constatată încălcarea dreptului lui Șveț Andrei la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Șveț Andrei suma de 7000 lei cu titlu de prejudiciu moral, cu respingerea în rest a pretențiilor ca fiind neîntemeiate.

Instanța de recurs, consideră ca fiind vădit netemeinice și esențial nelegale ambele hotărîri, pe motiv că concluziile instanțelor de judecată contravin circumstanțelor pricinii, iar litigiul a fost soluționat cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

În conformitate cu art. 2 alin. (1) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești nr. 87 din 21.04.2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Conform art. 3 alin. (2) al aceleiași legi, în cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a actului judecătoresc de dispoziție.

Din materialele cauzei s-a constatat că la 20 martie 2003 Șveț Andrei a fost recunoscut în calitate de parte civilă pe dosarul penal de învinuire a lui Bălănuța Iurie în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (3) Cod penal (redacția a.1961), avînd pretenții materiale în sumă de 30 000 lei.

Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 04 noiembrie 2004 Bălănuța Iurie a fost achitat din motiv că fapta lui nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

Sentința menționată a fost contestată, iar după o perioadă de rejudecare a cauzei, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 aprilie 2006 a fost respinsă cererea de apel depusă de către acuzatorul de stat, fiind menținută sentința Judecătoriei Ialoveni din 04 noiembrie 2004.

Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 12 septembrie 2007 recursul declarat de către Șveț Andrei a fost restituit ca fiind depus peste termen.

La 02.04.2009 Șveț Andrei a depus la Judecătoria Basarabeasca cerere de chemare în judecată împotriva lui Bălănuța Iurie cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cauzat în urma accidentului rutier din 04.08.2002.

Prin hotărîrea Judecătoriei Basarabeasca din 22 octombrie 2009 acțiunea lui Șveț Andrei a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 aprilie 2010 a fost admis apelul declarat de către Șveț Andrei, casată hotărîrea Judecătoriei Basarabeasca din 22.10.2009 și restituită pricina spre rejudecare în instanța de fond.

Prin hotărîrea Judecătoriei Basarabeasca din 04 noiembrie 2010 acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2011 s-a respins apelul declarat de Șveț Andrei și s-a menținut hotărîrea primei instanțe.

Prin decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 21 iunie 2012 recursul declarat de către Șveț Andrei a fost considerat inadmisibil.

În acest context, Colegiul menționează că hotărîrea judecătorească prin care recurentul Șveț Andrei pretinde că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil, a devenit definitivă și irevocabilă la 21 iunie 2012, data emiterii deciziei Curții Supreme de Justiție, iar în astfel de circumstanțe cererea de chemare în judecată urma a fi depusă cu respectarea termenului de 6 luni prevăzut de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, însă a fost depusă doar la 01 februarie 2013, cu omiterea termenului de prescripție și fără solicitarea de a fi repusă în termen.

Drept urmare, Colegiul conchide că atât prima instanță, cât și instanța de apel au ignorat aplicarea normelor de drept procesual privind respectarea termenelor de prescripție la examinarea acțiunilor privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, încălcînd dreptul părților la un proces echitabil prevăzut de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

În conformitate cu art. 271 Cod civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

În circumstanțele relevate și ținînd cont că Șveț Andrei nu a solicitat repunerea în termen a cererii de chemare în judecată, iar Ministerul Justiției a invocat omiterea termenului de prescripție, însă instanța de apel nu a luat în considerație acest fapt, Colegiul ajunge la concluzia de a respinge acțiunea lui Șveț Andrei împotriva Ministerului Justiției privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material, ca fiind depusă tardiv.

Or, o eventuală admitere a acțiunii civile depuse cu încălcarea termenului de prescripție ar fi incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice și ar duce la violarea art. 6 interpretat în lumina Preambulului Convenției Europene privind Drepturile și Libertățile Omului.

Cu referire la prezentul litigiu, instanța de recurs invocă constatările Curții Europene a Drepturilor Omului în cazul *Dacia SRL v. Moldova*, hotărârea nr. 3052/04, § 75 din 18 martie 2008, în care s-a constatat inechitatea procedurilor și încălcarea prevederilor articolului 6 § 1 al Convenției prin examinarea de către instanța de judecată a unei acțiuni depuse peste termenul legal.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că normele de drept material au fost aplicate eronat de către prima instanță și instanța de apel și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Șveț Andrei, a admite recursul Ministerului Justiției, a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a pronunța o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca fiind depusă cu expirarea termenului de prescripție.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit.b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Șveț Andrei.

Se admite recursul declarat de Ministerul Justiției.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 04 iunie 2014 și hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 21 octombrie 2013, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Șveț Andrei împotriva Ministerului Justiției privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral, și se emite o nouă hotărâre prin care:

Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de Șveț Andrei împotriva Ministerului Justiției privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ion Druță

Iuliana Oprea

Valentina Clevadi